

Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma

Yunus KILIÇ*

H. Ali ATA**

İbrahim H. SEYREK***

ÖZET

Bireylerin finansal sistem hakkında daha fazla bilgiye sahip olmaları, bireysel tasarrufların artırılması ve karşılaşılabilecek finansal risklerin daha iyi yönetilebilmesi açısından önemlidir. Finansal bilgi düzeyinin artması, bireylerin sağlıklı finansal kararlar almalarında da etkili olmaktadır. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi amacıyla Gaziantep Üniversitesi öğrencilerine bir anket uygulanmıştır. Çalışmada üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri farklı demografik özellikleri açısından incelenmiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin finansal okuryazarlık genel başarı düzeyi %48 olarak bulunmuştur. Erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyi bayan öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır. Kredi kartı ve internet bankacılığı kullanımının okuryazarlık düzeylerinde etkili olduğu görülmüştür. Öğrencilerin finansal okuryazarlıkla ilgili en fazla bilgiye sahip oldukları alanın bireysel bankacılık konusu olduğu, en az bilgiye sahip oldukları alanın ise yatırım konusu olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin güncel finans bilgileri konusunda daha fazla duyarlılığa sahip oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal okuryazarlık, Finansal bilgi, Gaziantep Üniversitesi.

JEL Sınıflandırması: D14, I22.

Financial Literacy: A Study of College Students

ABSTRACT

Being more knowledgeable about financial system is important for increasing individual savings and better managing potential financial risks. The increased level of financial literacy helps individuals in making better financial decisions. In this study, a questionnaire was administered to the students of University of Gaziantep in order to assess the students' financial literacy levels. The financial literacy levels of students were analyzed based on different demographics. As a result of the study, the general financial literacy success level of students is 48%. The financial literacy level of male students is higher compared to female students. Having credit cards and use of internet banking are found to be related to the financial literacy. The results show that students are most knowledgeable about individual banking and least knowledgeable about investments. Also, students seem to be more interested about information related to current financial issues.

Keywords: Financial literacy, Financial knowledge, University of Gaziantep.

Jel Classification: D14, I22.

* Arş. Gör. Yunus Kılıç, Gaziantep Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, ykiliç@gantep.edu.tr.

** Doç. Dr. H. Ali Ata, Gaziantep Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, ata@gantep.edu.tr

*** Doç. Dr. İbrahim H. Seyrek, Gaziantep Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, seyrek@gantep.edu.tr

1. GİRİŞ

Son yıllarda finansal okuryazarlık konusu devletler, politikacılar, bankalar, ekonomistler ve eğitimciler gibi birçok farklı grup tarafından sıkça gündeme getirilmektedir. Günden güne karmaşıklaşan finans dünyası ile karşı karşıya olan genç neslin finansal bilgi düzeylerinin yetersiz olması finansal okuryazarlık konusunda yetkililerin endişelerinin artmasına neden olmaktadır. Finansal bilgi düzeyinin düşük olması bireyleri finansal kararlar alırken zora düşürmektedir. İşletmelerde finansal kararları finans veya muhasebe yöneticileri alırken hane halkında bu kararlar genellikle ebeveynler tarafından alınmaktadır. Ebeveynleriyle birlikte yaşayan öğrenciler için bu kararlar hayatlarının belirli noktalarına kadar karşılıklarına çıkmamaktadır. Birçok öğrenci için üniversite, hayatlarında ilk kez özgürlüklerine kavuşmayı temsil etmektedir. Bu özgürlük finansal kararları da bir bakıma kendi başlarına almak anlamına gelmektedir. Yeterli düzeyde finansal okuryazarlık bilgisine sahip olmak bu noktada önem arz etmektedir. Bianco ve Bosco (2000), “finansal okuryazar” olmanın İngilizce bilmek ve diğer bilimlerde okuryazar olmak kadar önemli olduğunun işletme fakültelerinde tartışılma zamanının geldiğini belirterek finansal okuryazarlığın önemine vurgu yapmışlardır.

Finansal okuryazarlık, bireyin finansı anlayabilme becerisidir. Daha açık bir ifadeyle, bireyin daha etkin finansal kararlar alması için sahip olması gereken finansal bilgi ve yeteneklerdir. Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü'nün (OECD) tanımına göre finansal okuryazarlık, finansal ürünler ve kavramlar hakkında finansal tüketicilerin bilgilendirilmesini veya finansal risk ve çeşitli alternatifler arasında tercih yapabilecek farkındalığa sahip olmasını temin ederek finansal refahını artırma sürecidir. Remund (2010) finansal okuryazarlığın farklı tanımlarını yapmış ve bunları beş kategoride sınıflandırmıştır:

- i. Finansal kavram bilgisi,
- ii. Finansal kavramlar hakkında konuşabilme yeteneği,
- iii. Kişisel finans yönetimi becerisi,
- iv. Uygun finansal karar verebilme kabiliyeti,
- v. Gelecek finansal ihtiyaçlar için etkin planlama yapabilme becerisi.

William (2007) finansal okuryazar olan yetenekli tüketicilerin piyasaları daha etkin bir biçimde araştırdığını, firmaları daha dikkatli bir şekilde gözlemlediğini, tedarikçileri daha verimli bir şekilde seçtiğini ve piyasadaki sahtekâr, kabiliyetsiz ve tüketici ihtiyaçlarını karşılayamayan firmaları piyasa dışına çıkarmada daha başarılı olduklarını belirtmiştir.

Küresel boyutlarda yaşanan finansal krizler, doğal kaynakların kıtlığı ve sermaye piyasalarının bireyler için karmaşık olması gibi nedenler finansal farkındalığın önemini artırmaktadır. Özellikle OECD ülkeleri ve OECD dışındaki ülkelerde yapılan araştırmalarda, bireylerin finansal kararlar alırken düşük düzeyde finansal bilgiye sahip oldukları ve bu düşük bilgi düzeyinin farkında olmadıkları görülmüştür. Gelişmiş ülkeler için de finansal okuryazarlık büyük bir problem olarak görülmektedir. 2010 yılında ABD bakanlar kurulunda

iki önemli üye Amerikalı gençlerde finansal okuryazarlık düzeyinin düşük olmasının müdahale edilmezse ülke olarak gelecekte önemli bir finansal krize yol açabileceğini belirtmişlerdir (Geraciotti, 2010). Finansal okuryazarlık bilgisinin yetersiz olması ve bu bilgi yetersizliğinin farkında olunmaması gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ortak sorunları arasında yer almaktadır.

Genel olarak yapılan çalışmalarda finansal okuryazarlık bilgisinin düşük düzeyde olmasının nedeni, bireylerin eğitim yaşamları boyunca finans konusunda yeterince eğitim almamış olmaları olarak ifade edilmiştir (Crain, 2013: 2; DeLaune vd., 2010: 103). 435 üniversite ders kataloğunu inceleyen Crain (2013), 308 üniversitenin değişik fakültelerinde finansal okuryazarlıkla ilgili bir dersin katalogda yer aldığını ancak sadece 37 üniversitede tüm öğrencilerin alabileceği seçmeli bir finansal okuryazarlık dersinin bulunduğunu belirtmiştir.

Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin yanı sıra gelişmiş ülkelerde de gelecekte yaşanabilecek büyük sorunlar arasında bireylerin finansal okuryazarlık bilgi düzeylerinin düşük olması problemi gösterilmekte ve bu problem devletler tarafından önlem alınması gereken sorunlar arasında yer almaktadır. Çünkü finansal okuryazarlık problemi sadece bireysel yatırımcıların sorunu değildir. Aynı zamanda üst düzey yöneticilerin, firmaların ve dolaylı olarak ülkelerin makro düzeyde karşı karşıya kalabilecekleri bir sorundur. Finansal kriz dönemlerinde ne firmalar ne de yüksek eğitilmiş üst düzey yöneticiler yatırım kararlarını alırken riskli yatırımlardan tamamıyla kaçınabilmektedir. Bu nedenle finansal okuryazarlık düzeyinin geliştirilmesi finansal piyasaları negatif koşullardan korumanın yanı sıra kurumsal yönetişimin de gelişmesine katkıda bulunmaktadır (Bay vd., 2014: 37).

Finansal okuryazarlık bireysel tasarrufların artırılması açısından da önem arz etmektedir. Bireylerin emeklilik yaşantılarında refah kaybı yaşamaması finansal okuryazarlığın gelişimine bağlı görülmektedir (Altıntaş, 2009: 152). Finansal okuryazarlığın gelişimi toplumun her kesimini ilgilendiren ve uzun vadeli etkileri olan önemli bir olgudur. Türkiye'nin genç nüfus yoğunluğu fazla olan ülkeler arasında yer alması nedeniyle, genç nüfusun finansal okuryazarlık düzeyinin gelişimi, gelecekte bu konuda yaşanabilecek olası problemleri azaltabilecek ya da önleyebilecektir. Bu nedenle finansal okuryazarlığın gelişimine katkıda bulunabilmek amacıyla üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık konusundaki bilgi düzeyleri ölçülmeye çalışılmıştır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Finansal okuryazarlık, karmaşıklaşan finans dünyasında bireylerin sağlıklı finansal kararlar verebilmeleri için gerekli olan ve son yıllarda hızla önemi artan önemli bir olgudur. Bu nedenle birçok ülkede bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi için çalışmalar yapılmaktadır. OECD nezdinde kurulmuş olan Finansal Eğitime Yönelik Uluslararası İşbirliği (International Network on Financial Education, INFE), farklı ülkelerden

farklı altyapılara sahip insanların finansal okuryazarlık seviyelerini ölçmek için bir anket geliştirmiştir. Anket; bütçeleme, fon yönetimi, kısa ve uzun vadeli finansal kararlar ve finansal ürün seçimiyle alakalı temel sorulardan oluşmaktadır. Ayrıca anket okuryazarlığı finansal bilgi, davranış ve tutum başlıkları altında üç kategoride incelemektedir. Hazırlanan anket, 4 farklı kıtada 14 farklı ülkeye uygulanmış ve tüm ülkeler için bir finansal bilgi skoru geliştirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre araştırmaya dahil edilen ülkelerin bir kısmında yüksek finansal okuryazarlık puanına ulaşan katılımcı sayısı %50'yi geçmemiştir. Ayrıca araştırmaya dahil edilen 14 ülkenin hiçbirinde yüksek finansal okuryazarlık puanının elde eden katılımcı sayısı da %70'i geçmemiştir. Tüm ülkeler için finansal bilgi puanı ortalaması %51, finansal davranış puanı ortalaması %51 ve finansal tutum puanı ortalaması %53 çıkmıştır (Atkinson ve Messy, 2012: 6-12). OECD tarafından yapılan bu çalışmaya Türkiye dahil edilmemiştir. Ancak Türk Ekonomi Bankası ve Boğaziçi Üniversitesi işbirliği yaparak OECD'nin çalışmasından yola çıkıp Finansal Okuryazarlık ve Erişim Endeksi geliştirmişlerdir. Bu şekilde Türkiye verileri diğer 14 ülke verileri ile karşılaştırılabilir hale gelmiştir. Buna göre diğer 14 ülke ile karşılaştırıldığında finansal bilgi ve finansal davranış konularında Türkiye ancak 12. ve 14. sıralarda yer alırken, finansal tutum konusunda 7. sırada yer almıştır.

Finansal okuryazarlık literatürü incelendiğinde çok farklı denek gruplarına yönelik çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Bu çalışmalar işletmelere yönelik (Brown vd., 2006: 183) olabildiği gibi, hane halkına (Atkinson ve Messy, 2012: 6; Bönthe ve Filipiak, 2012: 3402; Disney ve Gathergood, 2013: 2247), yatırımcılara (Abreu ve Mendes, 2010: 518) ve öğrencilere yönelik de olabilmektedir. Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık bilgilerinin ölçülmesi literatürde son yıllarda oldukça çalışılan bir konudur (Chen ve Volpe, 1998: 107; Chen ve Volpe, 2002: 289; Beal ve Delpachitra, 2003: 69; Cude, vd., 2006: 102; Temizel ve Bayram, 2011: 73; Ansong ve Gyensare, 2012: 126; Adeleke, 2013: 33; Chinen ve Endo, 2012: 778; Louw vd., 2013: 439).

Finansal okuryazarlık düzeyini ölçmeye yönelik yapılan çalışmalarda bireylerin finans alanındaki genel bilgi düzeylerinin ölçülmesinin yanı sıra belirli demografik özelliklere göre (cinsiyet, eğitim durumu, yaş vb.) okuryazarlık düzeylerinde farklılık olup olmadığı da araştırılmaktadır. Lusardi ve Mitchell (2011) genel olarak tüm dünyada erkeklerin bayanlara göre, yüksek eğitimlilerin düşük eğitimlilere göre ve orta yaşlıların genç ve yaşlılara göre finansal okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Değişik coğrafyalarda farklı altyapılara sahip bireyler üzerine yapılmış olan çalışmalarda bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Beal ve Delpachitra, 2003: 77; Altıntaş, 2009: 166; Louw vd., 2013: 447). Sermaye Piyasası Kurulu ve Dünya Bankası'nın Türkiye'de 2012 yılında yapmış oldukları finansal yeterlilik anketi sonuçlarına göre, Türk halkının %16'sının basit bölme işlemi yapamadığı ortaya çıkmıştır. Aynı çalışmada basit faiz hesabı yapabilen bireylerin oranı %36 iken bileşik faiz hesaplaması yapabilme oranı ise sadece %26 çıkmıştır.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin temel düzeyde finansal okuryazarlık düzeyini belirlemeye çalışan Temizel ve Bayram (2011) 433 öğrenciye anket uygulamışlardır. Analiz bulgularına göre öğrencilerin finansal durumlarını yönetmede kendilerini olduğundan daha başarılı olarak gördükleri gözlemlenmiştir. Öğrencilerin ekonomik ve finansal gelişmeleri takip ettikleri kaynakların başında televizyon ve internetin geldiği görülmüştür. Finansal bilgilerin öğrenildiği temel kaynağın ise aile olduğu gözlemlenmiştir. Çalışma sonuçlarından yola çıkarak araştırmacılar finansal okuryazarlık düzeyinin yükseltilmesi için proje ve eğitim önerilerinde bulunmuşlardır.

Finansal okuryazarlık düzeyinin cinsiyete göre değiştiğini ispatlayan birçok çalışma bulunmaktadır (Chen ve Volpe, 1998: 114; Chen ve Volpe, 2002: 294; Worthington, 2006: 73; Furtuna, 2007: 20; Dvorak ve Hanley, 2010: 650). Bu çalışmaların önemli bir kısmında bayanların finansal okuryazarlık düzeyinin erkeklere göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Bazı çalışmalarda ise cinsiyet ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır (Adeleke, 2013: 40; Jorgensen ve Savla, 2010: 472). Bu nedenle çalışmanın birinci hipotezi şu şekilde olmuştur:

H₁: Bayan öğrenciler ile erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında bir farklılık vardır.

Üniversite öğrencilerinin cinsiyetinin finansal okuryazarlık düzeyi üzerindeki etkisini araştıran Adeleke (2013), ABD’de 100 üniversite öğrencisine anket uygulamıştır. Anket sonuçlarına göre; öğrencilerin cinsiyeti ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamış ancak okulda geçirilen yıl ve öğrencinin yaşı ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Finansal okuryazarlık düzeyinin eğitim seviyesine göre değiştiği literatürde sıkça rastlanan bulgular arasında yer almaktadır (Chen ve Volpe, 1998: 116; Worthington, 2006: 59; Abreu ve Mendes, 2010: 515; Dvorak ve Hanley, 2010: 645; Adeleke, 2013: 45). Bu çalışmalara göre eğitim seviyesi düşük olan bireylerin finansal okuryazarlık düzeyinin de düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak literatürde eğitim seviyesi ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığına yönelik çalışmalar da bulunmaktadır (Ansong ve Gyensare, 2012: 129). Bu nedenle çalışmanın ikinci hipotezi şu şekilde belirlenmiştir:

H₂: Öğrencilerin okumuş oldukları sınıf ile finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında bir farklılık vardır.

Farklı demografik özelliklere göre üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini inceleyen Ansong ve Gyensare (2012), Gana’da eğitim gören ve hem okuyup hem de çalışan 250 lisans ve lisansüstü öğrenciye anket uygulamışlardır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre yaş, iş deneyimi ve annenin eğitim durumu ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı pozitif ilişkiler bulunmuştur. Ancak babanın eğitim durumu, çalışma yeri ve eğitim seviyesi ile okuryazarlık düzeyi arasında herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Üniversite öğrencilerinin finansal bilgi düzeyleri arasındaki farklılıkları ve öğrencilerin finansal bilgi düzeyinin kişisel finansman kararlarını nasıl etkilediğini araştıran Chen ve Volpe (1998), 924 üniversite öğrencisine uygulamış oldukları anket sonuçlarına göre; öğrencilerin eğitim düzeyleri, cinsiyeti, yaşı, iş deneyimi ve etnik kökenleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar tespit etmişlerdir. Öğrencilerin okuryazarlık düzeylerinin düşük olmasının finansal kararlarda zorlanmalarına neden olduğu ve bu durumun almış oldukları finans eğitiminin yetersizliğinden kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Avustralya'da Southern Queensland Üniversitesi birinci sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini ölçmeye çalışan Beal ve Delpachitra (2003), öğrencilere temel kavramlar, finansal piyasalar ve ürünler, finansal planlama, karar verme ve sigortacılık başlıklarını içeren bir anket uygulamışlardır. Çalışmadan elde edilen bulgular, öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinin düşük olduğunu ve bu durumun liselerdeki finansal okuryazarlık eğitiminin yetersizliğinden kaynaklandığını göstermektedir.

Gençlerin finansal okuryazarlık düzeyleri üzerinde ailenin etkisini araştıran Jorgensen ve Savla (2010), 420 üniversite öğrencisine anket uygulamışlardır. Hipotezlerini Yapısal Eşitlik Modellemesi ile test eden yazarlar, çalışma sonucunda öğrencilerin finansal tutumları ve davranışları üzerinde ailenin etkisinin olduğunu ancak finansal bilgi düzeyleri üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığını gözlemlemişlerdir.

Finansal uygulamaların öğrencilerin gündelik yaşamında ne kadar sık kullanıldığına bağlı olarak finansal bilgi düzeylerinin yüksek olması beklenebilir (Temizel ve Bayram, 2011). Birçok öğrenci finansal olarak ailelerine bağlı oldukları için yaşamlarında çok ciddi finansal kararlarla karşılaşmamaktadırlar. Bütçe yönetimi, planlama, sigortacılık, araç kaskosu vb. gibi konularla gündelik hayatlarında karşılaşan öğrencilerin sayısının oldukça az olması öğrencilerin bu konulardaki bilgi düzeylerinin düşük olmasını açıklayabilmektedir. Bunun yanı sıra birçok öğrenci kredi kartı ve internet bankacılığı kullanmaktadır. Bu bilgiler çalışmanın üçüncü, dördüncü ve beşinci hipotezinin geliştirilmesini sağlamış ve hipotezler şu şekilde belirlenmiştir;

H₃: Kredi kartı kullanan öğrenciler ile kredi kartı kullanmayan öğrencilerin finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında bir farklılık vardır.

H₄: İnternet bankacılığı kullanan öğrenciler ile internet bankacılığı kullanmayan öğrencilerin finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında bir farklılık vardır.

H₅: Öğrencilerin güncel finans başarı düzeyleri ile ortalama genel başarı düzeyleri arasında bir ilişki vardır.

Güney Afrika'da üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada 424 üçüncü sınıf öğrencisine anket uygulanmıştır. Araştırmacılar bu çalışmada öğrencilerin finansal okuryazarlık ihtiyacını ölçmeyi hedeflemişlerdir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun finansal

olarak ailesinden destek aldığı ve bu nedenle finansal konularla ilgili sorumluluklarını ailelerinin üstlendiği gözlemlenmiştir. Buna rağmen temel finans kavramları konusunda bilgi düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Finansal planlama, yatırım, bankacılık, vergi mevzuatı ve hukuki konularda ise bilgi düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları öğrencilerin mevcut finans bilgilerinin gelecekteki yaşamları için yeterli olmadığını göstermiştir (Louw vd., 2013: 447-448). Yine Güney Afrika'da eğitimli bireylerin ve öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemeye çalışan Shambare ve Rugimbana (2012), basit finansal terimler konusunda bireylerin iyi bir bilgi düzeyine sahip olduğunu ancak genel anlamda Güney Afrika'daki bireylerin finansal okuryazarlık konusunda eğitim almaları gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

Literatürde yapılan çalışmalar bireylerin finansal okuryazarlık düzeyinin düşük olmasının nedeninin bu konuda yeterince eğitim almamalarından kaynaklandığını göstermektedir. Üniversitelerin ders katalogları incelendiğinde finans alanıyla ilgili derslerin genellikle İşletme, İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri ve bankacılık alanı ile ilgili bölümlerde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu nedenle bu alanlarda okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin diğer alanlara göre daha yüksek olması beklenmektedir. Buna göre çalışmanın altıncı hipotezi şu şekilde belirlenmiştir:

H₆: Öğrencilerin eğitim gördükleri fakülteler ile finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Birinci sınıf işletme öğrencileri üzerinde bir deney yapan Rosacker vd. (2009), bir dönem boyunca üst düzey muhasebe uzmanları tarafından öğrencilere verilecek olan seminerin öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerine etkisini ölçmeyi amaçlamışlardır. Bu kapsamda birinci dönem 41, ikinci dönem ise 60 öğrenci analizlere dahil edilmiştir. Bağımsız örneklemlerle t testi kullanılarak seminer öncesi ve seminer sonrası öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ölçülmüştür. Analiz sonuçlarına göre üst düzey muhasebe uzmanları tarafından verilen seminerlerin her iki öğrenci grubunun finansal okuryazarlık düzeylerini yükselttiği ve bu yükselişin istatistiki olarak anlamlı olduğu gözlemlenmiştir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu araştırma, lisans düzeyindeki üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini ölçmek amacıyla gerçekleştirilmiş ve bu kapsamda Gaziantep Üniversitesi'nde bir anket uygulanmıştır. Tesadüfi olmayan (non-random) örnekleme yöntemlerinden kota örnekleme yöntemiyle 12 farklı fakülteden 40'ar öğrenci olmak üzere toplam 480 öğrenci örnekleme dahil edilmiştir. Öğrencilere anketin amacı açıklanmış ve sorulara kendilerine göre en doğru cevabı vermeleri istenmiştir.

Anket sekiz bölümden oluşmaktadır. İlk yedi bölüm finansal okuryazarlık bilgi düzeylerini ölçmeye yönelik olan farklı alt kategorilerden oluşmakta son bölüm ise öğrenci profillerini ortaya çıkarmak amacıyla birtakım demografik soruları içermektedir. Birinci

bölümde yer alan sorular öğrencilerin genel ekonomi ve finans, ikinci bölüm bankacılık, üçüncü bölüm emeklilik ve sigortacılık, dördüncü bölüm finansal tablolar, beşinci bölüm yatırım, altıncı bölüm vergi ve mevzuat ve yedinci bölüm de genel matematik ve faiz hesaplamaları konusundaki bilgilerini ölçmeyi amaçlamaktadır.

Anket formu hazırlama sürecinde ilgili literatürde yer alan çalışmalarda kullanılan sorular esas alınmıştır. Ayrıca araştırmacılar tarafından geliştirilen sorulara da yer verilmiştir. Anket formunun bir örneği ekte sunulmuştur. Anketteki birinci, ikinci, dördüncü, dokuzuncu, onuncu, on beşinci, yirminci, yirmi ikinci, yirmi sekizinci, yirmi dokuzuncu, otuzuncu ve otuz birinci sorular Louw vd. (2013); yirmi birinci soru Chen ve Volpe (1998); yirmi altıncı ve otuz yedinci sorular Knoll ve Huts (2012); otuz dördüncü, otuz altıncı ve otuz sekizinci sorular Chinen ve Endo (2012) tarafından kullanılan sorular esas alınarak oluşturulmuştur.

İlk altı bölüm “Doğru”, “Yanlış” ve “Fikrim Yok” cevap seçenekleri ile sorular sorulardan oluşmaktadır. Yedinci bölüm matematik ve faiz hesaplamaları ile ilgili çoktan seçmeli soruları içermektedir. Anketin sekizinci bölümünde ise öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, bölümü, kredi kartı kullanıp kullanmadığı, internet bankacılığı kullanıp kullanmadığı gibi demografik sorular yer almaktadır.

Öğrencilerin finans gündemini takip edip etmediklerini gözlemlemek amacıyla tüm sorular içerisinde 6 soru belirlenerek yeni bir alt kategori oluşturulmuştur. Finans gündemi başlığı altında incelenen bu sorular ikinci, altıncı, on altıncı, on yedinci, yirmi dokuzuncu ve otuz üçüncü sorulardan oluşmaktadır.

Anket çalışması örnekleme uygulanmadan önce 50 öğrenci üzerinde pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonucunda ifadelerin anlaşılabilirliği açısından sorun olan sorularda gerekli düzeltmeler yapılmıştır ve anketin nihai hali ortaya çıkmıştır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırmaya katılan öğrencilerin 228’i (%47,5) bayan, 252’si (%52,5) erkektir. Bu öğrencilerden 125’i (%26) 1. sınıf, 136’sı (%28,3) 2. sınıf, 103’ü (%21,5) 3. sınıf ve 102’si (%21,3) 4. sınıf öğrencisidir. Öğrencilerden 14’ü (%2,9) kaçınıcı sınıf oldukları sorusuna cevap vermemiştir. Öğrencilerin yaş ortalaması 21,24’tür. Örnekleme yöntemi kota örneklemesi olarak seçildiğinden grup olarak fakülte belirlenmiştir. Bu nedenle 12 farklı fakülteden 40’ar öğrenci olmak üzere toplam 480 öğrenciye anket uygulanmıştır. Bu fakülteler; Mühendislik, Eğitim, Hukuk, Mimarlık, Güzel Sanatlar, Tıp, İlahiyat, İletişim, Dış Hekimliği, İktisadi ve İdari Bilimler, Fen-Edebiyat ve Sağlık Bilimleri fakülteleridir. Kredi kartı kullanımı sorusuna öğrencilerin 213’ü (%44,4) “kullanıyorum” cevabını verirken 263’ü (%54,8) “kullanmıyorum” cevabını vermiştir. Bu soruya 4 (%0,8) öğrenci cevap vermemiştir. Öğrencilerin 124’ü (%25,8) internet bankacılığı kullandığını belirtirken 352’si (%73,3) internet bankacılığı kullanmadığını ifade etmiştir. Yine 4 (%0,8) öğrenci internet bankacılığı kullanımı sorusuna cevap vermemiştir.

Anketin ilk yedi bölümündeki sorulara verilen doğru cevaplar sonucunda ortalama başarı puanları oluşturulmuştur. Analiz kısmında yapılan tüm testlerde ortalama başarı yüzdeleri kullanılmıştır.

Tablo 1. öğrencilerin cinsiyeti, fakültesi, sınıfı, kredi kartı ve internet bankacılığı kullanım durumuna göre ortalama genel başarı yüzdelerini ve her alt faktör için ortalama başarı puanları özetlemektedir.

Tablo 1. Demografik Özelliklere Göre Ortalama Başarı Puanları

		Ortalama Başarı Puanları (100 üzerinden)									
		TY	BBY	ESY	FTY	YY	VMY	MFY	GFY	GY	
Demografik Özellikler	Genel Değerlendirme		47	62	59	47	34	49	36	56	48
	Cinsiyet	Erkek	53	65	61	50	38	54	40	63	52
		Bayan	40	59	56	43	30	45	33	48	44
	Fakülte	Mühendislik	46	71	58	55	32	51	54	60	52
		Eğitim	43	59	56	43	31	44	36	49	45
		Hukuk	52	70	65	64	39	58	47	63	56
		Mimarlık	38	38	49	36	32	45	30	55	38
		Güzel Sanatlar	52	71	66	48	34	53	39	59	52
		Tıp	52	59	52	48	38	47	54	58	50
		İlahiyat	34	56	55	35	29	52	23	48	40
		İletişim	41	60	61	36	29	48	19	48	42
		Diş Hekimliği	58	66	64	45	39	44	50	66	53
		İİBF	63	65	64	73	44	59	38	73	58
		Fen-Edebiyat	35	71	66	43	30	53	27	46	46
		Sağlık Bilimleri	46	60	52	34	34	39	22	49	42
	Sınıf	1	44	62	56	45	31	48	37	54	46
		2	47	63	61	48	39	54	38	59	50
		3	47	59	58	44	34	46	35	56	47
		4	50	65	61	50	34	48	37	56	50
Kredi Kartı Kullanımı	Evet	49	65	62	46	36	50	39	59	50	
	Hayır	45	60	56	47	33	49	35	53	46	
İnternet Bankacılığı Kullanımı	Evet	48	69	62	52	34	51	42	60	51	
	Hayır	46	60	58	44	34	49	34	55	47	

Tablolarda başarı puanları için kısaltmalar kullanılmıştır. Bu kısaltmalar aşağıdaki gibidir:

TY : Temel Ekonomi ve Finans Başarı Puanı

BBY : Bireysel Bankacılık Başarı Puanı

ESY : Emeklilik ve Sigortacılık Başarı Puanı

FTY : Finansal Tablolar Başarı Puanı

YY : Yatırım Başarı Puanı

VMY: Vergi ve Mevzuat Başarı Puanı

MFY : Matematik ve Faiz Hesaplamaları Başarı Puanı

FGY : Finans Gündemi Başarı Puanı

GY : Genel Başarı Puanı

Buna göre öğrencilerin finansal okuryazarlık konusunda genel başarı düzeylerinin %48 olduğu görülmektedir. En fazla doğru cevap verilen alan bireysel bankacılık bölümü iken (%62), en başarısız olunan alan yatırım (%34) bölümü olmuştur.

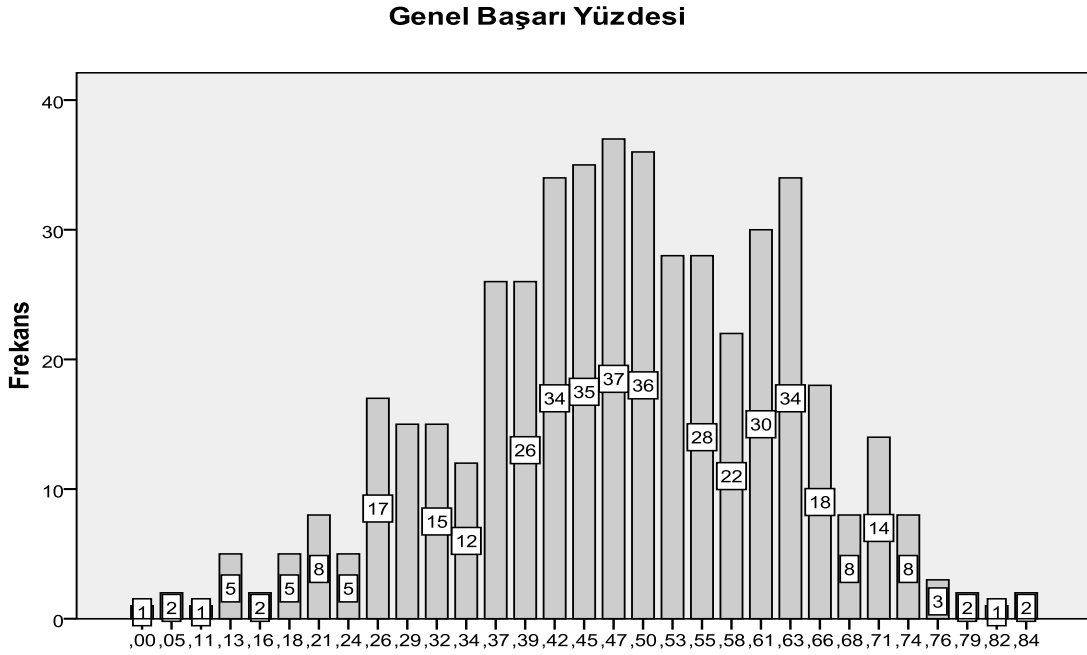
Cinsiyete göre bakıldığında erkek öğrencilerin bayan öğrencilere kıyasla daha başarılı oldukları görülmektedir. Erkek öğrencilerin doğru cevap oranı %52 iken bu oran bayan öğrencilerde %44'tür. Tüm alt başlıklarda erkek öğrencilerin başarı yüzdeleri bayan öğrencilere göre daha fazladır.

Fakülte bazında kıyaslama yapıldığında İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi en fazla başarı puanına sahip (%58) iken, Hukuk Fakültesi ve Dış Hekimliği Fakültesi %56 ve %53 ile İİBF'yi takip etmektedirler. En başarısız fakülte ise %38 ile Mimarlık Fakültesidir. %40 ile İlahiyat Fakültesi ve % 42 ile İletişim Fakültesi de başarısız fakülteler arasında yer almaktadır. İİBF ders kataloğunda finans alanı ile ilgili derslerin bulunması, başarı yüzdesinin yüksek olmasını açıklamaktadır.

Sınıf kategorisinde başarı yüzdelerine bakıldığında 2. ve 4. sınıf öğrencilerinin %50 doğru cevap yüzdesi ile en başarılı oldukları 1. sınıf öğrencilerinin ise %46 ile en başarısız sınıf oldukları görülmektedir. 3. sınıf öğrencilerinin başarı yüzdesi ise %47'dir.

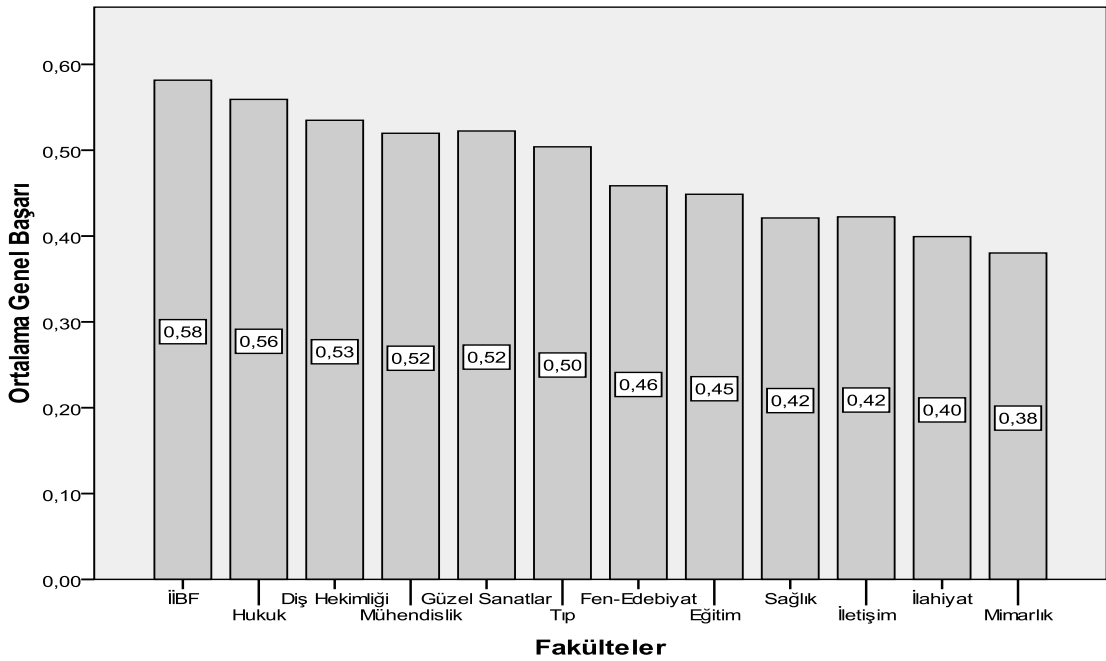
Öğrencilerin kredi kartı kullanımı ve internet bankacılığı kullanımı ile başarı yüzdeleri karşılaştırıldığında, kredi kartı kullanan öğrencilerin başarı puanlarının (%50) kredi kartı kullanmayan öğrencilerin başarı puanlarına (%46) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Benzer şekilde internet bankacılığı kullanan öğrencilerin doğru cevap verme yüzdelerinin (%51) internet bankacılığı kullanmayan öğrencilerin doğru cevap verme yüzdelerine (%47) göre daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 1.'de öğrencilerin tüm sorulara vermiş oldukları doğru cevap yüzdelerinin frekans dağılımına bakıldığında genel olarak normal bir dağılım olduğu gözlemlenmektedir. Öğrencilerin genel başarı puanlarının yoğunlaştıkları alanın %42 ile %50 arasında olduğu görülmektedir. En sık gözlemlenen doğru cevap yüzdesi 37 kişi ile %47'dir. Hiçbir soruya doğru cevap veremeyen 1 öğrenci varken, en yüksek doğru cevap yüzdesine sahip (%84) 2 öğrenci bulunmaktadır.

Şekil 1. Genel Başarı Puanı Frekans Dağılımı

Şekil 2. öğrencilerin fakültelerine göre genel başarı düzeylerini göstermektedir. En başarılı fakülte %58 ortalama genel puanı ile İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi iken en başarısız fakülte %38 ortalama başarı puanı ile Mimarlık Fakültesi olmuştur.

Şekil 2. Fakültelelere Göre Ortalama Genel Başarı Puanları

4.1. Cinsiyet, Kredi Kartı ve İnternet Bankacılığı Kullanımı ile Finansal Okuryazarlık İlişkisi

Öğrencinin cinsiyeti, kredi kartı kullanımı ve internet bankacılığı kullanımı ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla 3 ayrı t testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 2.'de gösterilmiştir.

Tablo 2. T Testi: Cinsiyet, Kredi Kartı ve İnternet Bankacılığı Kullanımı ile Finansal Okuryazarlık Düzeyi İlişkisi

		Cinsiyet		Kredi Kartı Kullanımı		İnternet Bankacılığı Kullanımı	
		Bayan	Erkek	Evet	Hayır	Evet	Hayır
	N	228	252	213	263	124	352
Ortalama	\bar{x}	0,436	0,518	0,498	0,463	0,512	0,466
Genel Başarı	T	6,36		2,645		3,175	
	P	0,000		0,008		0,002	

Test sonucunda bayan öğrencilerle erkek öğrenciler arasında finansal okuryazarlık düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Erkek öğrencilerin başarı puanları bayan öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır. Kredi kartı kullanan öğrenciler ile kredi kartı kullanmayan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri arasında da anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Kredi kartı kullanan öğrencilerin başarı puanları kredi kartı kullanmayanlara göre daha yüksek çıkmıştır. Benzer şekilde internet bankacılığı kullanan öğrenciler ile kullanmayan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri arasında da anlamlı bir farklılık görülmektedir. İnternet bankacılığı kullanan öğrencilerin genel başarı puanı kullanmayan öğrencilere göre daha yüksektir. T testi sonuçlarına göre H1, H3 ve H4 alternatif hipotezleri kabul edilmiştir.

4.2. Fakülte ve Finansal Okuryazarlık İlişkisi

Farklı fakültelerdeki öğrencilerin genel başarı puanlarında bir farklılık olup olmadığını ölçmek amacıyla ANOVA testi yapılmıştır. Test sonuçları Tablo 3.'te gösterilmiştir. Buna göre farklı fakültelerdeki öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerine ilişkin ortalama başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. ANOVA: Fakülte ile Finansal Okuryazarlık İlişkisi

	Fakülte		
	n	F	p
Ortalama Genel Başarı	480	9,947	0,000

Hangi fakültelerdeki öğrenciler arasında bu farklılığın olduğunu ölçmek amacıyla post-hoc analiz olarak Tukey testi yapılmıştır. Test sonuçları Tablo 4.'te gösterilmiştir. Yer kısıtları nedeniyle tabloda sadece anlamlı olan farklılıklar gösterilmiştir.

Tablo 4. Tukey Testi: Fakülte ile Finansal Okuryazarlık İlişkisi

	Fakülte (I)	Fakülte (J)	Ort. Fark	S. Hata	p
Ortalama Genel Başarı	İİBF	Eğitim	0,133	0,297	0,035
	İİBF	Mimarlık	0,201	0,297	0,000
	İİBF	İlahiyat	0,182	0,297	0,000
	İİBF	İletişim	0,159	0,297	0,000
	İİBF	Fen-Edebiyat	0,123	0,297	0,002
	İİBF	Sağlık Bilimleri	0,160	0,297	0,000
	Hukuk	Eğitim	0,110	0,297	0,012
	Hukuk	Mimarlık	0,179	0,297	0,000
	Hukuk	İlahiyat	0,159	0,297	0,000
	Hukuk	İletişim	0,137	0,297	0,000
	Hukuk	Fen-Edebiyat	0,101	0,297	0,003
	Hukuk	Sağlık Bilimleri	0,138	0,297	0,000
	Mühendislik	Mimarlık	0,139	0,297	0,000
	Mühendislik	İlahiyat	0,120	0,297	0,003
	Mühendislik	Sağlık Bilimleri	0,098	0,297	0,044
	Mimarlık	Güzel Sanatlar	-0,142	0,297	0,000
	Mimarlık	Tıp	-0,124	0,297	0,020
	Mimarlık	Diş Hekimliği	-0,155	0,297	0,000
	Güzel Sanatlar	İlahiyat	0,123	0,297	0,020
	Güzel Sanatlar	İletişim	0,100	0,297	0,039
	Güzel Sanatlar	Sağlık Bilimleri	0,101	0,297	0,034
	Tıp	İlahiyat	0,105	0,297	0,023
	İlahiyat	Diş Hekimliği	-0,136	0,297	0,000
	Diş Hekimliği	Sağlık Bilimleri	0,114	0,297	0,008

Buna göre finansal okuryazarlık düzeyleri açısından İİBF ile Eğitim, Mimarlık, İlahiyat, İletişim, Fen-Edebiyat ve Sağlık Bilimleri fakülteleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Hukuk Fakültesi ile Eğitim, Mimarlık, İlahiyat, İletişim, Fen-Edebiyat ve Sağlık Bilimleri fakülteleri arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Mühendislik Fakültesi ile Mimarlık, İlahiyat ve Sağlık Bilimleri fakülteleri arasında anlamlı bir farklılık vardır. Mimarlık Fakültesi ile Güzel Sanatlar, Tıp ve Diş Hekimliği fakülteleri arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Güzel Sanatlar Fakültesi ile İlahiyat, İletişim ve Sağlık Bilimleri fakülteleri arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tıp Fakültesi ile İlahiyat Fakültesi, İlahiyat Fakültesi ile Diş Hekimliği Fakültesi ve Diş Hekimliği Fakültesi ile Sağlık Bilimleri Fakültesi arasında ortalama genel başarı düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar görülmektedir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen ANOVA testi sonuçlarına göre H6 alternatif hipotezi kabul edilmiştir.

4.3. Sınıf ile Finansal Okuryazarlık İlişkisi

Farklı sınıflardaki öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını görmek amacıyla ANOVA testi yapılmıştır. Test sonuçları Tablo 5.'te gösterilmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre öğrencilerin sınıfları ile finansal başarı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 5. ANOVA: Sınıf ile Finansal Okuryazarlık İlişkisi

	Sınıf		
	n	F	p
Ortalama Genel Başarı	480	2,292	0,077

4.4. Güncel Finans Başarısı ile Ortalama Genel Başarı İlişkisi

Öğrencilerin genel finans düzeylerinin belirlenmesinin yanı sıra finans gündemini takip edip etmediklerini belirlemek amacıyla anket içerisindeki 6 sorudan yeni bir grup oluşturulmuştur. Güncel finans bilgisi ile genel finans bilgisi arasında farklılık olup olmadığını ölçmek amacıyla eşleştirilmiş örneklem (paired samples) t testi yapılmıştır. Test sonuçları Tablo 6.'da gösterilmiştir.

Tablo 6. T Testi: Güncel Finans Başarısı ile Ortalama Genel Başarı İlişkisi

	Güncel Finans Başarısı	Ortalama Genel Başarı
N	480	480
\bar{x}	0,560	0,479
T	10,135	
P	0,000	

Test sonuçlarına göre öğrencilerin güncel finans bilgileri ile genel finans bilgileri arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlemlenmiştir. Tablo 6.'da görüldüğü gibi öğrencilerin güncel finans bilgisi başarı puanı ortalama genel başarı puanından yüksektir. Genel finans bilgilerine göre öğrencilerin güncel finans alanındaki gelişmeleri daha yakından takip ettikleri anlaşılmaktadır. Bu nedenle H5 alternatif hipotezi de kabul edilmektedir.

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Son yıllarda gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde finansal okuryazarlık düzeyi ölçümleri düzenli bir şekilde yapılmakta ve finansal okuryazarlığın geliştirilmesi için çeşitli önerilerde bulunmaktadır. Özellikle tasarrufların arttırılmasında ve olası finansal krizlerin etkilerinden korunmada finansal okuryazarlık düzeyinin artmasının gerekliliği vurgulanmaktadır. Ancak sürekli karmaşıklaşan finansal sistem içerisinde okuryazarlık düzeyini olumsuz etkileyen çok çeşitli finansal ürünlerin yer alması, bireylerin tasarruflarını doğru bir şekilde değerlendirme imkanlarını zorlaştırmaktadır.

Bireylerin tasarrufları artırma, yatırım ve borç yönetimi gibi konularda sağlıklı finansal kararlar alabilmeleri için finansal okuryazarlık düzeylerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle özellikle lisans düzeyindeki üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlığın önemini çok iyi kavramaları ve finans konularında yeterli eğitimleri almaları gerekmektedir.

Lisans öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi amacıyla Gaziantep Üniversitesi'nde gerçekleştirilen bu çalışmada öğrencilere temel finans alanları ile ilgili bir anket uygulanmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular, üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin (%48) düşük olduğunu göstermiştir. Bu sonuç HeeSohn vd. (2012) yapmış olduğu çalışma sonuçları ile (%49,8) benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile ilgili en başarılı oldukları alan bireysel bankacılık alanı, en başarısız oldukları alan ise yatırım alanı olmuştur.

Öğrencilerin demografik özelliklerine göre finansal okuryazarlık düzeyleri arasında bir farklılık olduğu ve erkek öğrencilerin daha yüksek düzeyde finansal okuryazarlığa sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuç literatürdeki birçok çalışma ile de tutarlılık göstermektedir (Chen ve Volpe, 1998: 114; Chen ve Volpe, 2002: 294; Worthington, 2006: 73; Furtuna,

2007: 20; Dvorak ve Hanley, 2010: 650). Fakültelere göre finansal okuryazarlık düzeyleri arasında da farklılık gözlemlenmiştir. En yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahip olan fakülte İİBF, en düşük finansal okuryazarlık düzeyine sahip olan fakülte ise Mimarlık Fakültesidir. Bu durum İİBF öğrencilerinin finans konusunda almış oldukları derslerin finansal okuryazarlık düzeyine olumlu etkisinden kaynaklanmaktadır.

Günlük hayatta finansal bilgilerin daha fazla kullanımı öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini olumlu yönde etkilemektedir. Özellikle kredi kartı ve internet bankacılığı kullanan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olması bu açıdan önemlidir. Ayrıca öğrencilerin güncel finans bilgileri ile ilgili finansal okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek çıkması da bu sonucu desteklemektedir.

Finansal okuryazarlık sadece üniversite öğrencilerini ilgilendiren bir konu olmayıp, bireylerin emeklilik yaşamlarını dahi etkilediğinden tüm toplumun bilgi sahibi olması gereken bir alandır. Bu nedenle finansal okuryazarlığı geliştirmek için eğitim programlarına bu alanla ilgili seçmeli dersler eklenebilir, alanında uzman kişiler tarafından seminerler verilebilir ve bireylerin piyasalar hakkında bilgilerini artırıcı simülasyon eğitimler düzenlenebilir.

Bu çalışma, araştırmanın yapıldığı üniversite öğrencilerine ait finansal okuryazarlık düzeyini ve finansal okuryazarlıkla ilişkili birtakım faktörleri ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlar, başka üniversitelerin öğrencilerine genelleştirilmemekle birlikte, diğer üniversitelerdeki öğrencilerin finansal okuryazarlık durumları hakkında genel bir fikir verebilir. Farklı üniversitelerde yapılacak olan benzer çalışmalar, konunun daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Abreu, Margarida - MENDES, Victor (2010),"Financial literacy and portfolio diversification", *Quantitative Science*, Vol. 10, No. 5, October, pp. 515-528.
- Adeleke, Titus (2013),"The Effects of Gender and Gender Role on the Financial Literacy of College Students", *Wilmington, North Carolina: Oklahoma State University*, July.
- Altıntaş, Kadir Murat (2009),"Belirlenmiş Katkı Esaslı Emeklilik Planlarında Finansal Eğitimin Önemi: Katılımcıların Finansal Okur Yazarlığı Çerçevesinde Alternatif Bir Yatırım Eğitim Modeli",*ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt.5, Sayı. 9, ss. 151-176.
- Ansong, Abraham - Gyensare, Michael Asiedu (2012),"Determinant of University Working-Students' Financial Literacy at the University of Cape Coast, Ghana",*International Journal of Business and Management*, Vol.7, No. 9, May, pp. 126-133.
- Atkinson, Adele- Messy, Flore-Anne (2012),"Measuring Financial Literacy: Results of OECD/International Network on Financial Education (INFE) Pilot Study",*OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions*, No.15 .

- Bay, Charlotta. - Catusus, Bino. - Johed, Gustav. (2014),"Situating Financial Literacy", *Critical Perspectives on Accounting*, No. 25, December, pp. 36-45.
- Beal, Diana J - Delpachitra, Sarath B (2003),"Financial Literacy Among Australian University Students", *Economic Papers*, Vol. 22, No. 1, March, pp. 65-78.
- Bianco, Candy A. - Bosco, Susan M. (2000),"Financial Literacy: What are Business Schools Teaching?" Bristol, RI: Gabelli School of Business Roger Williams University.
- Bönte, Werner - Filipiak, Ute (2012),"Financial literacy, information flows, and caste affiliation: Empirical evidence from India",*Journal of Banking & Finance*, No.36, August, pp. 3399-3414.
- Brown, Reva Berman. - Saunders, Mark N. K.. - Beresford, Richard (2006),"You owe it to yourself: The financially literate manager",*Accounting Forum*, No. 30, pp. 179-191.
- Chen, Haiyang - Volpe, Ronald P. (2002),"Gender Differences in Personal Financial Literacy Among College Students", *Financial Services Review*, No. 11, August, pp. 289-307.
- Chen, Haiyang - Volpe, Ronald P. (1998),"An Analysis of Personal Finance Literacy Among College Students", *Financial Services Review*, Vol. 7, No. 2, pp. 107-128.
- Chinen, Kenichiro - Endo, Hideki (2012),"Effects of Attitude and Background on Students' Personal Financial Ability: A United States Survey", *International Journal of Management*, Vol. 29 No. 2, June, pp. 778-791.
- Crain, Susan (2013),"Are Universities Improving Student Financial Literacy? A Study of General Education Curriculum", *Journal of Financial Education*, Spring/Summer, pp. 1-18.
- Cude, J. Brenda. - Lawrance, C. Frances. - Lyons, C. Angela. - Metzger, Kaci. - Lejeune, Emily. - Marks, Loren. - Machtmes, Krisanna. (2006),"College Students and Financial Literacy: What They Know and What We Need to Learn", *Eastern Family Economics and Resource Management Association*, pp. 102-109.
- Delaune, Laura D. - Rakow, Jessica S.. - Rakow, K. C.. (2010). "Teaching Financial Literacy In A Co-Curricular Service-Learning Model",*Journal of Accounting Education*, No. 28, April, pp. 103-113.
- Disney, Richard - Gathergood, John (2013),"Financial Literacy And Consumer Credit Portfolios", *Journal of Banking & Finance*, No. 37, February, pp. 2246-2254.
- Dvorak, Tomas - Hanley, Henry (2010),"Financial Literacy And The Design Of Retirement Plans",*The Journal of Socio-Economics*, No.39, June, pp. 645-652.
- Furtuna, Florentina (2007),"College Students' Personal Financial Literacy: Economic Impact and Public Policy Implications", *Undergraduate Economic Review*, Vol. 4, No. 1, pp. 1-32.

- Geraciotti, David Aldo (2010), "Obama Administration Asserts Financial Literacy Is a "National Crisis"", <http://wealthmanagement.com/blog/obama-administration-asserts-financial-literacy-national-crisis> (10.03.2014).
- Jorgensen, Bryce L. - Savla, Jyoti (2010), "Financial Literacy of Young Adults: The Importance of Parental Socialization", *Family Relations*, No. 59, October, pp. 465-478.
- Knoll, Melissa A. Z. - Houts, Carrie R. (2012), "The Financial Knowledge Scale: An Application of Item Response Theory to the Assessment of Financial Literacy", *The Journal of Consumer Affairs*, Vol. 46, No. 3, Fall, pp. 381-410.
- Louw, Jurgens. - Fouche, Jaco. - Oberholzer, Merwe. (2013), "Financial Literacy Needs Of South African Third-Year University Students", *International Business & Economics Research Journal*, Vol. 12, No. 4, April, pp. 439-450.
- Lusardi, Annamaria. - Mitchell, Olivia S.. - Curto, Vilsa. (2011), "Financial Literacy Around The World: An Overview", *Journal of Pension Economics and Finance*, No. 10, November, pp. 497-508.
- Remund, David L. (2010), "Financial Literacy Explicated: The Case for a Clearer Definition in an Increasingly Complex Economy", *The Journal of Consumer Affairs*, Vol. 44, No. 2, pp. 276-295.
- Rosacker, Kristen M.. - Ragothaman, Srini. - Gillispie, Michael. (2009), "Financial Literacy of Freshmen Business School Students", *College Student Journal*, Vol. 43, No. 2, June, pp. 391-399.
- Shambare, Richard - Rugimbana, Robert (2012), "Financial Literacy Among the Educated: An Exploratory Study of Selected University Students in South Africa", *Feature Article*, Vol. 54, No. 4, July/August, pp. 581-590.
- Sohn, Sang-Hee. - JOO, So-Hyun. - GRABLE, John E.. - LEE, Seonglim. - KİM, Minjeung. (2012), "Adolescents' Financial Literacy: The Role Of Financial Socialization Agents, Financial Experiences, And Money Attitudes In Shaping Financial Literacy Among South Korean Youth", *Journal of Adolescence*, No.35, pp. 969-980.
- SPK, ve Dünya Bankası, (2012), "Türkiye Finansal Yeterlilik Araştırması", Türkiye.
- Temizel, Fatih - Bayram, Fatih(2011), "Finansal Okuryazarlık: Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma", *C. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt. 12, Sayı. 1, s. 73-86.
- Williams, Toni (2007), "Empowerment of Whom and for What? Financial Literacy Education and the New Regulation of Consumer Financial Services", *Law & Policy*, Vol. 29 No. 2, April, pp 226-256.

Worthington, Andrew C. (2006),"Predicting Financial Literacy İn Australia", Financial Services Review, No. 15, pp. 59-79.

EK 1: ANKET FORMU

Değerli katılımcı,

Bu anket çalışması, üniversite öğrencilerinin *finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi* amacıyla hazırlanmıştır. Sorulara verilen cevaplar bilimsel amaçlarla değerlendirilecektir. Araştırmanın geçerliliği açısından bütün soruların cevaplanması önem arz etmektedir. Lütfen seçenekler arasından size göre en doğru olanı işaretleyiniz. **Cevaplarınızı kesinlikle gizli tutulacaktır.**

Katılımınız için teşekkür ederiz.

	Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans	Doğru	Yanlış	Fikrim Yok
1	Enflasyon paranın satın alma gücünü azaltır.			
2	Türkiye’de enflasyon oranları %10’un altındadır.			
3	Enflasyon oranı piyasadaki kredi faiz oranından yüksek ise kredi kullanmak avantajlıdır.			
4	Bir evi kiralamak, ev satın almaya kıyasla finansal açıdan bütçenizi daha rahat kullanmanızı sağlar.			
5	Borsalarda sadece hisse senedi alım-satımı yapılmaktadır.			
6	Türkiye’deki menkul kıymetler borsasının adı Borsa İstanbul’dur.			
7	Vadesiz mevduat hesabı faiz kazancı sağlar.			
8	Ons, altın gibi kıymetli madenlerin ölçü birimidir.			
	Bireysel Bankacılık	Doğru	Yanlış	Fikrim yok
9	Tüm bankalar aynı işlem ücretleri ile çalışırlar.			
10	Uzun vadeli kredi kullanmak kısa vadeli kredi kullanmaktan daha maliyetlidir.			
11	IBAN, uluslararası banka hesap numarasıdır.			
12	EFT, aynı bankadaki hesaplar arasında para transferi yapmak için kullanılır.			
13	İnternet bankacılığı yardımıyla kredi başvurusu yapılabilmektedir.			
14	İnternet bankacılığı yardımıyla hisse senedi alım satım işlemleri yapılabilmektedir.			
	Emeklilik ve Sigortacılık	Doğru	Yanlış	Fikrim yok
15	Bireyin yaşı, araç kasko bedelinin belirlenmesinde önemli bir rol faktördür.			
16	SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu), Türkiye’de çalışanların bağlı oldukları sağlık güvencesi kurumudur.			
17	Türkiye’de emeklilik yaşı herkes için 65’tir.			
18	Bireysel emeklilik sistemi, aylık prim ödemeleri yapılan özel bir emeklilik sistemidir.			
19	Bireysel emeklilik sisteminde emekliliğe hak kazanmak için 10 yıl süreyle katkı payı ödemesi yapmak gerekmektedir.			
	Finansal Tablolar	Doğru	Yanlış	Fikrim yok
20	Bilanço, belirli bir tarihteki varlıkları, borçları ve özsermayeyi gösterir.			
21	Öz sermaye, toplam varlıklarla borçlar arasındaki farktır.			

22	Eğer bir bireyin öz sermaye hesabında 9.000 TL ve borç hesabında 8.000 TL varsa bu bireyin toplam varlıkları 17.000 TL'dir.			
23	Nakit sıkıntısı çeken bir şirket, kesinlikle zarar etmiştir.			

Lütfen arka sayfaya geçiniz.

	Yatırım	Doğru	Yanlış	Fikrim Yok
24	Bir şirketin tahvilini alırsanız o şirkete ortak olmuş olursunuz.			
25	Hisse senetlerine yatırım yaptığınızda faiz kazancı elde edersiniz.			
26	Hisse senedi yatırımı tahvil yatırımına kıyasla daha riskli bir yatırım türüdür.			
27	Döviz, bir tasarruf aracıdır.			
28	Risk düzeyleri aynı olan iki projeden A projesi B projesinden daha fazla getiri sağlamaktadır. Dolayısıyla iki proje arasından B projesi seçilmelidir.			
	Vergi ve Mevzuat	Doğru	Yanlış	Fikrim Yok
29	Türkiye'de KDV oranı bütün ürünlerde %18 olarak uygulanmaktadır.			
30	Yeni bir iş kurmadan önce Sanayi ve Ticaret Odası'na kayıt yaptırmak gerekmektedir.			
31	Her işyeri sahibi vergi dairesine kayıt yaptırmak zorundadır.			
32	Bir "Vergi Yılı" 1 Ocak'ta başlayıp, 31 Aralık'ta sona erer.			

33	Amerikan doları, Euro ve Sterlin arasında en değerli olan para birimi hangisidir?	a. Amerikan Doları b. Euro c. Sterlin		
Matematik ve Faiz Hesaplamaları				
34	Tuna Bey, ayda 2000 TL kazanacağı yeni bir işe girmiştir. Her ay 900 TL kira, 350 TL ulaşım gideri, 500 TL mutfak giderleri ve 100 TL giyinme masrafları vardır. Tuna Bey'in 600 TL para biriktirmesi kaç ay sürecektir?	a. 1 ay b. 2 ay c. 3 ay d. 4 ay e. Fikrim yok		
35	Konut kredisinde aylık faiz oranı %1 ise yıllık faiz oranı ne olmalıdır?	a. %12'den az b. %12 c. %12'den fazla d. Fikrim yok		
36	Banka hesabınızda 100 TL'niz olduğunu ve faiz oranının yıllık %5 olduğunu varsayın. 1 yıl sonra hesabınızdaki paranın ne kadar olacağını düşünürsünüz?	a. 105 TL'den az b. 105 TL c. 105 TL'den fazla d. Fikrim yok		
37	Banka hesabınızda 100 TL mevduatınız olduğunu farz edin. Yıllık faiz oranı %5, enflasyon oranı %6 ise, 1 yıl sonra paranızın alım gücü ne kadar olacaktır?	a. 100 TL b. 100 TL'den az c. 100 TL'den fazla d. Fikrim yok		
38	Zeynep ve Bilge aynı yaşadadır. Zeynep 30 yaşından itibaren her yıl 1.000 TL, Bilge ise 40 yaşından itibaren her yıl 2.000 TL bankaya faize para yatırıyor. 50 yaşına geldiklerinde hangisinin hesabında daha fazla parası vardır?	a. Eşit miktarda paraları vardır. b. Bilge. Çünkü her yıl daha fazla miktarda birikim yapmıştır. c. Zeynep. Çünkü daha uzun yıl yatırım yapmıştır. d. Zeynep. Çünkü birikimleri daha uzun süre bileşik faizde artmıştır. e. Fikrim yok		

Cinsiyetiniz	() Erkek () Bayan
Yaşınız	
Bölümünüz	

Sınıfınız	
Öğretim türünüz	() Örgün öğretim () İkinci öğretim
Babanızın eğitim durumu	() Okuryazar değil () Okuryazar () İlköğretim () Lise () Üniversite () Lisansüstü
Annenizin eğitim durumu	() Okuryazar değil () Okuryazar () İlköğretim () Lise () Üniversite () Lisansüstü
Kredi kartı kullanıyor musunuz?	() Evet () Hayır
Bireysel emeklilik sistemine katılımınız var mı?	() Evet () Hayır
İnternet bankacılığı kullanıyor musunuz?	() Evet () Hayır